

Maakunnille raskaan sarjan työkaluja

Peruspalveluiden saatavuudessa on edelleen parannettavaa - vuoden 2017 maaliskuussa kiireetön hoitoonpääsy lääkärin avosairaanhoidon vastaanotolle toteutui 85 prosentilla potilaista 30 päivässä, toki näistä 47 prosentilla viikossa. Väestön palvelutarpeet pyritään kunnissa ja yhteistoiminta-alueilla kattamaan mahdollisimman yhdenvertaisesti, mutta niukat resurssit vaivaavat peruspalveluita. Sote-uudistus siirtää palvelujen järjestämistä maakunnille ja saatavuusongelmien ratkaisemiseen tulee uusia työkaluja. Nähtäväksi jää, poistuvatko jonot.

Ruostuneiden saatavuuspulttien avaamiseksi sote-uudistus ojentaa maakunnille valinnanvapauden, joka tuo uusia toimijoita julkisesti rahoitettujen palveluiden tuottajiksi. Peruspalveluiden palveluverkkoa eivät jatkossa enää suunnittele kuntien, tai edes täysin maakuntien viranhaltijat – valinnanvapauden myötä uudet tuottajat voivat punnita nykyistä palveluverkkoa ja päättää mihin pystyttävät oman uuden sosiaali- ja terveyskeskuksensa. Peruspalveluiden saatavuus todennäköisesti paranee, mikäli tuottajat kokevat uuden toimintaympäristön taloudellisesti mielekkääksi.

Kunnan terveyskeskus ja terveysasemat ovat pystyneet tähän asti tavoittamaan alueen väestön. Maakunnan rajat ovat kuitenkin huomattavasti kauempana, mutta yhdenvertainen saatavuus ja kohtuullinen saavutettavuus pitää maakunnan turvata. Laajemman maantieteellisen alueen ja arvaamattoman monituottajamallin takia maakuntien viranhaltijat joutuvatkin jatkossa pohtimaan kannusteita, joilla palveluverkko saadaan kattamaan myös taajamien ulkopuolella asuva väestö. Sähköisiä ja liikkuvia palveluja on jo käytössä, mutta myös uusia innovaatioita toivotaan syntyvän kilpailun myötä.

Vaikka palveluverkon suunnittelu monimutkaistuu, tuo sote-uudistus järjestäjien pakkiin raskaan sarjan työkaluja. Kaikki kulut viedään samaan budjettiin, mikä mahdollistaa resurssien ohjaamisen perustasolle, tai sinne missä pultit ovat ruosteessa. Palveluverkon suunnittelun ja palveluiden saatavuuden näkökulmasta työkalut ovat hyviä, mutta niiden käyttö vaatii totuttelua ja ammattijohtajia. Kuntien keskusvirastoista ei ole suunniteltu maakunnan kokoista palvelutuotantoa, eikä liioin valinnanvapauden hallinnointia. Toisaalta maakunnan kattavia järjestäjiä on jo useita, joten uusia työkaluja jo testataan käytännössä.

Kimmo Parhiala

kehittämispäällikkö

Reformit-yksikkö, THL

etunimi.sukunimi@thl.fi

Tiina Hetemaa

ylilääkäri

Reformit-yksikkö, THL

etunimi.sukunimi@thl.fi

(Kuvaaja: **Päivi Tapiovaara**)

Päivitetty: 20.6.2017